

ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ
VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Придніпровські соціологічні читання»
(м. Дніпро, 6 жовтня 2023 року)

Дніпро
Видавничо-поліграфічний дім «Формат А+»
2023

*105-річчю Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
присвячується*

ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ
VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Придніпровські соціологічні читання»
(м. Дніпро, 6 жовтня 2023 року)

Дніпро
Видавничо-поліграфічний дім «Формат А+»
2023

УДК 316.1
ББК 60.5
З 41

Збірка матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Придніпровські соціологічні читання» (м. Дніпро, 6 жовтня 2023 року) / відповідальний за випуск, професор В.В. Кривошеїн. Дніпро: Видавничо-поліграфічний дім «Формат А+», 2023. 165 с.

Подані матеріали (тези доповідей) VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Придніпровські соціологічні читання», яка відбулася в змішаному форматі 6 жовтня 2023 р. на базі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Для всіх, хто цікавиться сучасними проблемами соціологічної науки.

жах археології епістем (за М. Фуко).

Така теоретико-методологічна рамка гносеологічно протистоїть традиційним поглядам на свято як на екстатичне (Коллеж Соціології), карнавальне (М. Бахтін), міфічне (М. Еліаде), інтерактивно-ритуальне з втіленням емоційної енергії (Р. Коллінз). В атомізованому суспільстві, де навіть про індивіда (як неподільного) виявляється говорити проблематичним, свято виробляється тими ж конвеєрно-аналітичними засобами, як і будь-який інший континуум символів, практик, дискурсів та речей. І, як і будь-який інший континуум, він підлягає вищезазначеним процесам, що призводить до низки наслідків:

- перетворення свят на інструменти та способи (само)маніфестації;
- становлення індустрії компліментарних до свят товарів та послуг;
- трансформація свят на об'єкти, інструменти, цілі, жертви та ставки в політичному полі;
- індивідуалізація та кастомізація свят, їхня приватизація та деколективізація, а слідом за цим (за Е. Дюркгеймом) – і десакралізація;
- оспоживацтво свят, що ми слідом за Дж. Де Граафом, Д. Ванном та Т.Х. Нейлором можемо визначити як «хворобливий, заразний, суспільно трансльований стан перенасичення та обтяженості, тривоги і спустошеності, що є результатом впертої погоні за новими та новими» об'єктами споживання;
- поверховість свята, зсув його в простір *affluenza*, що, як вказує Олівер Джеймс, призводить до «вмирання» чуттєво-емоційної сфери, зникнення «глибини соціального», тої «магми», про яку писав К. Касторіадіс.

Ці трансформації, безумовно, не вичерпуються перерахованими нами наслідками. Ми здійснили наразі лише ескізний набрис процесів та їхніх ефектів. Їхній конкретно-соціологічний аналіз лише очікує на своїх дослідників. Однак самі ці трансформації, безумовно, є настільки фундаментальними та архітектонічними для самої конституції соціального, що соціологія не може залишатися індиферентною до них.

О.З. Гудзенко

ГРОМАДСЬКА ДУМКА УКРАЇНЦІВ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Гудзенко Олеся Зиновіївна – доцентка кафедри соціології, соціальної роботи, публічного управління та адміністрування Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, кандидатка соціологічних наук, доцентка.

Євроінтеграційний напрямок розвитку українського суспільства передбачає впровадження низки реформ державного сектору, запропонованих в Угоді про асоціацію, а також реалізацію низки рекомендацій Єврокомісії, які є умовою для проведення переговорів щодо вступу. Найбільших змін у 2022 році зазнали вісім напрямів реформування: регулювання бізнесу, соціальна

політика і ринок праці, правоохоронна і судова системи, медицина, фінансова система, державне управління, податкова система, освіта [1]. Реформування державного сектору відбувається нині в умовах повномасштабного вторгнення та військової агресії РФ. Актуалізованим на даний час є питання ставлення українців до процесів реформування основних сфер життєдіяльності суспільства.

Неминучі, швидкоплинні та докорінні трансформаційні зміни зазвичай провокують у людей певний спротив, який може бути спричинений різними факторами що будуть змінними від конкретного контексту і виду реформ. Серед причин спротиву соціальним змінам, і безпосередньо впровадження реформ, можна зазначити наступні:

1. *приватні інтереси та втрата певних переваг.* Люди можуть протистояти реформам, якщо відчують, що можуть втратити наявні привілеї через зміни;

2. *нерозуміння необхідності суспільних змін.* Якщо реформи не належним чином пояснюються органами влади чи взагалі відсутній достатній рівень інформування, люди можуть сприймати реформи як загрозу і тому чинити спротив;

3. *зміна умов життя.* Реформи можуть впливати на звичний спосіб життя населення і якщо цей вплив має для них негативний контекст – то спротив стане неминучим;

4. *різниця в оцінюванні ситуації за соціальними та демографічними показниками.* Оцінювання реформ населенням корелює з показниками соціального статусу та віку. Люди похилого віку і ті хто мають невисокий освітньо-культурний рівень зазвичай негативно ставляться до реформ;

5. *невизначеність майбутніх наслідків реформ.* Людям властиве з острахом відноситися до невідомого. Якщо при проведенні реформ не визначені чітко майбутні наслідки це може призвести до спротиву;

6. *низький рівень довіри до владних інституцій.* Недовіра до влади чи переконання у тому, що реформи обслуговують інтереси конкретних політичних груп, також можуть впливати на спротив;

7. *відсутність участі.* Якщо люди відчують, що їх думка не враховується при прийнятті рішень, це також може призвести до спротиву реформам.

Необхідність реалізації низки реформ визначається не лише для підтвердження надійності курсу європейського співтовариства, але передусім для проведення модернізації державного сектору та розвитку держави. Сталий розвиток держави забезпечиться при умові коли громадяни висловлять підтримку запропонованих реформ.

Серед основних результатів всеукраїнського репрезентативного онлайн-опитування громадської думки щодо сприйняття реформ українцями, проведеного соціологічною агенцією InfoSapiens на замовлення «Вокс

Україна» (12-30 жовтня 2022 року, N=2113, похибка не перевищує 2,2% загальної вибірки) зазначається, що рівень підтримки реформ українцями високий. Це стосується насамперед тих реформ, вигоду від яких населення може відчутти в своєму повсякденному житті (медична реформа, реформа в освіті). Менш важливою серед реформ зазначають – судову реформу. Найбільш очікуваний результат реформ – зниження рівня корупції і підвищення добробуту. Головною перешкодою впровадження реформ зі сторони влади українці вважають протидію зацікавлених осіб та небажання уряду впроваджувати їх. Зі сторони населення певний спротив при впровадженні реформ зазначається у третини українців (переважно з найбідніших домогосподарств – «не згодні терпіти незручності через впровадження реформ, а 30-40% згодні потерпіти лише кілька місяців»). Населення з активною громадською позицією з більшою ймовірністю підтримують реформи. В якості практичної рекомендації, аналітикині «Вокс Україна» І. Сологуб і Є. Доронцева вважають за необхідне залучати громадян до процесу реформування, бо це підвищить розуміння необхідності реформ, суспільну підтримку та довіру суспільства до владних інституцій [2].

Отже, плануючи проведення реформ агенти владних структур повинні враховувати зазначені причини спротиву серед населення для вироблення оптимальної стратегії та тактики впровадження необхідних змін.

Список використаної літератури:

1. Україна на шляху до єс: реалії і перспективи. *Національна безпека і оборона*. 2022. № 1-2. С. 1-131.
2. Сологуб І., Доронцева Є. Реформи, корупція та громадський активізм: думка українців у жовтні-2022. *Вокс Україна*. 2022. 27 грудня. URL: <https://voxukraine.org/reformy-koruptsiya-ta-gromadskiy-aktyvizm-dumka-ukrayintsiv-u-zhovtni-2022>

О.С. Зубченко

**ЗМІНИ СОЦІАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ НАСЕЛЕННЯ
НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ**

Зубченко Олександр Сергійович – доцент кафедри філософії та соціології Маріупольського державного університету (м. Київ), кандидат соціологічних наук, доцент.

З перших днів повномасштабного вторгнення під контролем російських агресорів опинилися значні території Півдня, де проживало близько 1 млн людей. Поступово, по мірі встановлення у регіоні усталеного окупаційного режиму, нав'язані окупантами зміни розпочинаються в усіх сферах суспільного життя, зокрема, у соціальній структурі.

Ще задовго до початку вторгнення рашисти мали чіткий план повної перебудови всіх соціальних відносин на загарбаних землях, який детально описав російський шовініст Т. Сергейцев у своїй статті «Что Россия должна сде-

ЗМІСТ

<i>Бойко В.А.</i> Нові вектори підтримки жертв Другої світової війни у контексті сучасних подій	3
<i>Борисова Ю.В.</i> Етичні дилеми досліджень у сфері соціальної роботи	5
<i>Вершина В.А., Михайлюк О.В.</i> Формування «суспільства знань»: проблеми і суперечності	7
<i>Голіков О.С.</i> Свято в сучасних умовах: інструменталізація, коммодифікація, політизація	9
<i>Гудзенко О.З.</i> Громадська думка українців щодо впровадження реформ державного сектору	11
<i>Зубченко О.С.</i> Зміни соціальної структури населення на тимчасово окупованих територіях Півдня України	13
<i>Ключник Р.М.</i> Бідність у країнах «глобального Півдня»: соціальний аспект	16
<i>Калашнікова Л.В., Черноус Л.С.</i> Соціальні ризики воєнного часу: масштаби і наслідки поширення	18
<i>Кривошеїн В.В.</i> Актуалізація полстерського підходу щодо проведення електоральних досліджень	20
<i>Лебеза С.В.</i> «Ворожіння за юзерпіками»: візуалізація ідеологій у популярній культурі	24
<i>Лепський М.А.</i> Архетипічне походження терору, як «вершника війни», та виміри сценарної відповіді	27
<i>Лобанова А.С.</i> Соціальний контроль в умовах війни: агенти і псевдоагенти та їх цілі	32
<i>Ніколенко В.В.</i> Самореалізація особистості: феноменологічний підхід ...	35
<i>Осетрова О.О.</i> Російсько-українська війна: соціальні зміни та їхні наслідки у сучасному українському суспільстві	43
<i>Приходько О.О.</i> Механізми відносин у сім'ї під час війни	45
<i>Савош Г.П.</i> Роль освіти в умовах сучасних суспільних трансформацій	48
<i>Сачко О.В.</i> Особливості призначення покарання у виді довічного позбавлення волі особам у віці до 21 року в Англії	50
<i>Скворець В.О.</i> Соціокультурні зміни в Україні в умовах війни	52
<i>Солнишкіна А.А.</i> Соціальна допомога дітям-сиротам: уроки Другої світової війни (соціологічний аналіз практик адаптації та реабілітації в рамках дослідження історії соціальної роботи)	56
<i>Скочинська-Прокопович Б.</i> Smart City – Жешув та його роль у підтримці українських біженців	59
<i>Сорока Ю.Г.</i> Повсякдення в окупації: етичні та епістемологічні питання соціологічного дослідження	61
<i>Ставченко С.В.</i> Підходи до розуміння сутності інформаційної безпеки ..	62

<i>Хижняк Л.М., Сичова В.В.</i> Громадські слухання в системі суспільних комунікацій на рівні територіальних громад	66
<i>Ходус О.В.</i> «Життя капслоком»: консюмеризація емоцій у суспільстві вражень	68
<i>Шмаленко Ю.І.</i> Етичні виклики професійної діяльності соціологів у цифрову епоху	71
<i>Шуліка А.А.</i> Когнітивна війна як форма впливу на політичну свідомість	73
<i>Щербак В.М.</i> Регіон: до питання методології дослідження	75
<i>Novikova O.V.</i> Modern methods of teaching English	79
<i>Suima I.P.</i> Terms of public management and administration: translation aspect	82
<i>Примаков К.Ю.</i> Змістовне наповнення концепту «політична медіація» ...	84
<i>Балійчук В.А.</i> Концепція солідаризму у фокусі соціально-гуманітарного знання	88
<i>Белозерцева Є.Є.</i> Цифровий портрет особистості як інструмент самоідентифікації у віртуальному просторі	93
<i>Бойко В.В.</i> Проблематизація історичної пам'яті в умовах українських реалій	95
<i>Величковський Р.В.</i> Академічна доброчесність в освітньому середовищі як передумова сталого соціального розвитку	97
<i>Воронцов В.В.</i> Імплементация досвіду Великобританії щодо впровадження деліберативних технологій у розв'язанні конфліктних ситуацій ...	101
<i>Денисенко Д.Г.</i> Ціннісна система українського суспільства: західні академічні дослідження	104
<i>Калінчук О.А.</i> Особливості самопрезентації у сучасному суспільстві: драматургічний підхід Е. Гофмана	108
<i>Малишко Б.В.</i> Навички «дизайн-мислення» у комплексі soft skills	110
<i>Ніколенко Ю.В.</i> Роль та місце адміністративного ресурсу у виборчій практиці	113
<i>Сорока М.В.</i> До питання змісту відновлення справедливості у виді довічного позбавлення волі	114
<i>Тесленко Б.Ю.</i> Інформаційний лобізм у сучасному суспільстві	116
<i>Шевчук О.А.</i> Міждисциплінарне осмислення поняття «організаційна культура»	119
<i>Яблуновський А.В.</i> Стан української національної ідентичності під час війни: про що свідчать соціологічні опитування	121
<i>Андрух Ю.В., Борисова Ю.В.</i> Соціальна педагогічна робота з внутрішньо переміщеними особами в умовах воєнного стану	123
<i>Бабенко О.Ю., Редькіна Г.М.</i> Соціологічні дослідження у системі надання безоплатної правової допомоги	125

<i>Беляєва В.О., Сокурянська Л.М.</i> ChatGPT в освіті: сентиментальний аналіз	127
<i>Бугаєвський О.С., Шеломовська О.М.</i> Соціокультурні трансформації через міжнародну міграцію: погляд на статистику та практику	130
<i>Гоженко І.С., Верховод Л.І.</i> Тенденції розвитку ринку праці в Україні: актуальні дані	132
<i>Гончаренко А.С., Гудзенко О.З.</i> Інституційні практики знайомства та самопрезентації в соціальних мережах	135
<i>Догадайло М.В., Шеломовська О.М.</i> Мас-медійний потенціал соціальних мереж: новітні тренди	138
<i>Зуєвська М.М., Редькіна Г.М.</i> Історіографія закордонних досліджень стереотипу	141
<i>Ищенко С.С., Ходус О.В.</i> Особливості процесів адаптації в умовах російсько-української війни: приклад внутрішньо переміщених осіб (ВПО)	143
<i>Кілімченко Д.С., Ходус О.В.</i> Медіаспоживання як соціальна практика: специфіка прояву у студентському середовищі	145
<i>Колесник О.С., Редькіна Г.М.</i> Вплив російсько-української війни на трудову міграцію та її наслідки	149
<i>Малініна Г.О., Сорокіна Л.М.</i> Соціокультурний контекст становлення індустрії краси в сучасному суспільстві	151
<i>Пащенко М.І.</i> Професійні орієнтації вибору майбутньої кар'єрної траєкторії старшокласників: на прикладі малого міста	153
<i>Сокол О.А., Шмаленко Ю.І.</i> Кіберфольклор у фокусі сучасної соціології	156
<i>Тиха Т.О., Шеломовська О.М.</i> Свідоме споживання: аналіз результатів міжнародних соціологічних досліджень	159

Наукове видання

Збірка матеріалів
VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Придніпровські соціологічні читання»
(м. Дніпро, 6 жовтня 2023 року)

Здано на складання 07.10.2023. Підписано до друку 20.10.2023. Формат 60x84/16. Папір офс. Друк різнографічний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. _____. Обл.-вид. арк. _____.
Наклад 100 пр. Зам. № _____

Свідоцтво про видавничу діяльність
розповсюдження видавничої продукції
Серія ДК № 5729 від 26.10.2017
видано Державним комітетом телебачення і радіомовлення України
ТОВ «Видавничо-поліграфічний дім «Формат А+»
49000, м. Дніпро, вул. Вернадського, 19/21
Тел./факс: (056) 745 15 95